

RECENSIONS DE LLIBRES

Stanley ROSEN, *The Ancients and the Moderns*, Yale University Press, New Haven and London, 1989, 236 pàgs.

Si és cert que la filosofia viu en el reconeixement que la vida examinada és més valuosa que la vida no examinada, i si hom admet que l'examen de la pròpia vida passa per la reflexió sobre com he d'orientar-me jo en el tot on té lloc la meua vida, aleshores esdevé clar el fet que el tractament de la qüestió de la possibilitat o no possibilitat de l'empresa filosòfica mateixa en l'actualitat exigeix, com a moment clau de la reflexió, l'aclariment dels diferents discursos que avui dia pretenen donar raó d'aquest tot en què vivim. I això demana fer la diagnòsi de les condicions en les quals aquests discursos apareixen com a àmbit —o àmbits— de reconeixement.

The Ancients and the Moderns és un recull d'onze articles dedicats a l'estudi de diversos autors de l'antiguitat i de la modernitat; i és, també, un intent seriós i esforçat de diagnòsi de les malalties que han fet perdre a allò que podem anomenar «la saviesa» la seva dimensió orientadora —una pèrdua que ha d'ésser entesa com a autopèrdua—.

Vivim a l'època postantropològica, postmetafísica, posthistòrica; vivim en la postmodernitat. Si una caracterització

tal de la nostra època és o no és adequada, això és quelcom que haurà de quedar aclarit un cop feta la diagnòsi. Stanley Rosen assenyala que, atès que una tal caracterització constitueix una autooposició enfront la modernitat, i atès que la modernitat mateixa pren consciència de si en oposició a l'antiguitat, els antics i els moderns passen a ser figures del pensament ineludibles en la tasca de presa actual d'autoconsciència. Aquestes figures —els antics i els moderns— són figures ja conegudes, són figures que hem heretat de la tradició; i, precisament perquè les hem rebudes en una recepció massa fàcil, són figures que convé repensar per tal que, en recuperar-les de forma ajustada (bo i defugint l'opacitat amb què en les llega la tradició), ens recuperem nosaltres mateixos. La recerca de Rosen es troba compromesa en aquesta tasca d'auto-recuperació reorientadora.

El que mostra aquesta recerca és que antics i moderns —allò que la precomprensió ambiental entén per «antic» i allò que aquesta mateixa precomprensió entén per «modern»— no són figures diacròniques, sinó figures sincròniques que, per a dir-ho amb exemples, trobem tant en Plató com en Hegel. La lluita en el si de la qual s'obre pas aquest aclariment és una lluita en defensa d'una determinada concepció de la filosofia i de

la seva història. Sense que Rosen ho tematitzi en un discurs unitari lògicament construït, el que ens fa veure en allò que mostra és que la filosofia és i ha estat una i la mateixa cosa. Això es mostra, és clar, fent una relectura atenta i lúcida dels textos dels moderns i dels antics; i així, decidir si l'autor hi veu clar o no hi veu clar només pot fer-se bo i entrant seriosament en el diàleg que ell mateix propicia. Assenyalaré només el camí de la investigació desplegada per Rosen.

La nostra època es caracteritza per la dispersió i la inquietud de la seva consciència. Això fa que no tinguem una visió unitària com a marc d'una orientació assenyada. Però, on té el seu origen aquesta dispersió? Per Rosen, el problema roman en una certa ambigüïtat inherent a la forma d'interrogar de la modernitat mateixa i que, de fet, és essencial a la problemàtica respecte la qual la filosofia neix com a resposta. Segons això, la *postmodernitat* vindria a ser la decadència de la modernitat i de la filosofia. Per tal de refigurar una modernitat no-autocontradictòria, convé primer fer la diagnòsi de la seva desfiguració; i això passa per la tasca de repensar la possibilitat d'un reinici de la filosofia.

El camí de Rosen el podem definir, bo i atenent les consideracions precedents, de la manera següent: amb la mirada fixa en l'ambigüïtat essencial inherent a la problemàtica mateixa que la filosofia intenta resoldre, Rosen fa un recorregut al llarg de les diferents filosofies que ens han estat llegades per la tradició i que, per tant, ens serveixen de termes de l'auto-reconeixement. En la realització d'aquest recorregut, l'autor evita l'adhesió fàcil a qualsevol de les opcions que viuen avui dia en l'àmbit de les diferents querelles contemporànies; però, al mateix temps, i potser precisament per aquesta mateixa raó, evita també la desqualificació fàcil de qualsevol d'aquestes opcions. Podríem dir que el que fa l'autor és *situar cada cosa al seu lloc*, establir els límits precisos i les claus de la intel·ligibilitat dels diferents discursos que en l'actualitat circulen amb pretensions de saviesa. Ja diem en co-

mençar el comentari que ens trobàvem davant d'un intent seriós de diagnòsi. Aquest intent dóna resposta a la dispersió i a la inquietud de la consciència actual, bo i delimitant de forma lúcida i acurada la multiplicitat de discursos matematitzants (diguem-ne, «analítics») i poetitzants (diguem-ne, «pseudonietzscheans») com a conseqüències d'una mateixa problemàtica. En situar «cada cosa al seu lloc» —en un camí que il·lumina els problemes derivats de la preeminència del conceptual en Hegel, els problemes derivats del fracàs de l'estratègia comunicativa nietzscheana, i els problemes derivats de la «ingenuïtat» de la situació tant dels «analítics» com dels «sofistes contemporanis», etc.—, el que aconsegueix Rosen és assolir un punt de mira privilegiat mercès a un progrés dialògic, un punt de mira des d'on s'albira el tot de la discursivitat que apareixia al principi en la dispersió. Si aquesta visió sinòptica assenyalada dialècticament constitueix una visió clara o si, en comptes d'això, es tracta merament d'un miratge, això és quelcom que només pot decidir cada un dels lectors que assagi una lectura seriosa i esforçada d'aquesta obra —declarar aquí un veredict equivaldria a caure en la frivolitat denunciada per l'autor—. En tot cas, el gran mèrit de *The Ancients and the Moderns* és, sens dubte, que orienta adequadament la mirada del lector esforçat perquè, fins en el supòsit que hom no accepti la imatge oferta, el procés dialògic endegat situa aquest lector davant del repte de «situar la lectura de Rosen al seu lloc», davant del repte de redefinir la figura ajustada de la lectura oferta, la qual cosa ja fóra avançar vers l'assoliment de la visió sinòptica cercada. I això ja és, penso, una virtut lloable —i un bé certament ben escàs.

Xavier Ibáñez i Puig

Emmanuel LÉVINAS, *Ètica i Infinit (Diàleg amb Ph. Nemo)*, traducció de Josep Mària, Barcelona, Barcelonasa d'Edicions, Col. Eixos, núm. 3, 1988, 121 pàgs.

La figura d'Emmanuel Lévinas ha vist recentment augmentada la seva presèn-